

iskrena srca. Iako svjetovnjak, R. Grgec, zadivljuje poznavanjem suvremenih teoloških problema i pokoncilskog gibanja u Crkvi. Njegova knjiga predstavlja, ako tako smijemo reci, program izdavačke djelatnosti HKD sv. Cirila i Metoda, koje na temeljima svoje stoljetne tradicije, kao jedno od naših najstarijih kulturnih ustanova, nastoji izdavanjem djela religiozne usmjerenosti dati svoj doprinos koncilskoj obnovi u nas. Ne osporavajući načelo »Ecclesia semper reformanda«, već ga stavljajući na pravo mjesto, pisac naglašava da uz »novo« i »moderno« u Crkvi ne smijemo zaboraviti na trajne religiozne vrijednosti koje kao »staro«, ali kao vječno i nepromjenjivo, ne mogu biti osporavane. »Staro« ili »novo« ne smije se uvijek poistovjećivati s »naprednim« ili »nazadnim«, a »promjena« ili »reforma« ne znači uvijek rušenje i revoluciju, isto kao što se tradicija ne može poistovjetiti s nepokretnošću, autoritet s teretom, a institucije s formalizmom. Sebi svojstvenom jasnoćom i lakoćom stila pisac nalikuje razboritom domaćinu »koji iz svoje riznice iznosi novo i staro« (Mt 13,52).

Knjiga je podijeljena na deset poglavlja: Novo i staro, Evandeoski vidici, Sveci, Celibat, Laikat, Mladi, Dijalog, Riječi, Riječ književnika i Oni s ruba. Iako je svako poglavlje cjelina i problem za sebe, ipak je sve prožeto evandeoskim ritmom ljubavi o kojoj bi trebalo manje pisati, ali više je sprovesti. Zašto biti uskogrudan, netrpeljiv i zajedljiv? Opći zaključak piščevog razmišljanja mogao bi se skupiti u rečenicu: *U crkvi još ima mjesta i za novo i za staro.* Promjene moraju biti plod ljubavi, a ne revolta. Umjesto da ismijavamo i kritiziramo stare i staro, trebali bismo iskreno priznati koliko mi tom »starom« zapravo dugujemo? Svima onima koji brinu brigu Crkve, pisac poručuje da se Evandjelje mora više *pokazivati* svjedočanstvom života, nego li *do-kazivati* riječima.

U Crkvi se danas možda previše mitingira i polemizira, a premalo se ostvaruje zahtjev Evandjelja: ljubav prema Bogu i bližnjemu. Mnogi danas ne znaju što je vjera, ali svi znaju što je ljubav. Ne davati svijetu parole. Dajte mu ljubav i on

će se preobraziti! Oni koji to zaboravljaju i žele biti previše ljudi »od danas«, sutra će već sigurno biti ljudi »od jučer«. Ne ide se za novim ili starim, već se ide za novim čovjekom. Samo bolji ljudi mogu stvoriti jedan bolji svijet. Staro kršćanstvo je govorilo o slušateljima, navjestiteljima i činiteljima Riječi. Knjiga »Novo i staro« nas potiče da budemo činitelji Riječi i zato će još dugo biti aktualna i rado čitana.

Ipak, knjizi moramo nešto zamjeriti! Stilski dotjerana i tematičkom aktualna, ne nameće se svojom recimo tako, vanjstinom. Previše je skromna. Taj se prigovor može uputiti cjelokupnim izdanjima HKD sv. Cirila i Metoda, s iznimkom vrlo lijepe, gotovo raskošne opreme knjige J. BUTORAC — A. IVANDIJA, *Povijest Katoličke Crkve među Hrvatima* (Zagreb 1973). Imamo razumijevanja za teškoće materijalne naravi u kojima se nalazi HKD sv. Cirila i Metoda, ali s više inventivnosti, okretnosti i dosluha za ono što današnju čitalačku publiku »vuče« izdanja bi imala veći uspjeh. Ne zaboravimo da današnji čovjek sve više postaje rob reklame i da često puta u lijepoj ambalaži kupuje loše stvari, a da prolazi nezainteresiran kraj pravih vrijednosti jer ga svojom vanjstinom, ambalažom i skromnim izgledom nisu privukle.

Druga se zamjerka odnosi na jezik. Nabrojiti ću samo nekoliko riječi koje se u tekstu često ponavljaju, a koje ne pripadaju hrvatskom jezičnom blagu. Tako na pr.: »*vid*«, »*vidovi*« (str. 7, 18, 39, 44, 65, 47, 50, 56) umjesto *oblik*, *oblici*. Zatim »*postepeno*« umjesto *postupno*, »*jednoobrazni*« umjesto *jednostrani*. Zašto upotrebljavati njemačku riječ »*Weltanschauung*« kada imamo za taj pojam naš lijepi izričaj: *nazor na svijet*?

Juraj KOLARIĆ

BEZIC, ŽIVAN, *Tko je apostol?* — (Zagreb 1973), 216 str. Izdavač: — HKD Sv. Cirila i Metoda.

Kako se lako čovjek oduševi za stvar, zacrta put, stvori plemenite odluke, ali kada je sve to potrebno ostvariti, potruditi se da se do ci-

lja i ostvarenja zacrtanog dođe, on-aa, ili pred poteškoćama kapituliramo, bacamo koplje u trnje, ili postajemo ravnodušni. Dobrim je odlukama ne samo poploćen pakao, već ih na ovom našem zemaljskom životnom putu susrećemo kao svojevrsne nadgrobne spomenike tolikim pokretima, oduševljenjima i ideologijama. To se isto zbiva s homo christianus. Od oduševljenja za stvar Božju pa do njezinog ostvarenja težak je put. Biti kršćanin je teško. Vječito smo razapinjani između »htjeti« i »moći«. Pozvani smo da budemo svjetlo ovom svijetu, kvasac društvu i putokaz čovjeku putniku u ovoj dolini suza prema radosnim Božjim vrhuncima. I sami ranjavani svojim slabostima moramo ranjenima pomagati. Ne nalikujemo li od borbe iscrpljenom šakaču koji zadivljujućom otpornošću prima udarac svojih protivnika, ali koji ne prelazi u protunapad bojeći se prigovora svojih protivnika da povrijeđuje proklamiranu kršćansku ljubav prema bližnjemu.

U pitanju je dakle naš odnos prema svijetu i naš angažman u svijetu, naše poslanje koje se temelji na Kristovom zahtijevnom: »Idite i naučavajte... (Mt 28, 18—19). Bez obzira hoćemo li u svom predstavljanju Krista svijetu ispasti bezumni namjerno ili nenamjerno krivo shvaćani, okrivljavani da se borimo za ovozemaljske političke ciljeve i sustavno prešućivani, kršćani ne mogu šutjeti i ne smiju postati umorni, jer ih na njihovu dužnost svjedočenja stalno opominje glas velikog tarškog obraćenika Pavla: »Teško meni ne budem li Evanđelje propovijedao« (I. Kor. 9,16).

I tako Crkva kao baština ludošti i sablazni križa Kristova, suočena s čovjekom našeg potrošačkog društva rastrganom ideološkim ratovima koji se vode oko njegove osobe, želi ljudima približiti poruku raspetog Galilejca, koja je jedina kadra smiriti ljudska srca i čovjeka istrgnuti iz sebičnosti i isključivosti njegovog bića. Biti znači biti za druge. Ljubav okrenuta samo prema samom sebi pretvara se u monstrozni egoizam koji prijete uništenjem drugih. Tko će nam pokazati ljubav koja ne ističe samo sebe i svoju klasu? Praštanje koje ne uključuje samo ukućane? Tko

drugi, ako ne onaj koji je »propter nos homines et propter nostram salutem« sišao s neba, — Krist Gospodin! A tko će tu istinu objaviti ljudima, ako ne mi koji se dičimo kršćanskim imenom? I zato smo svi mi pozvani da budemo i riječju i djelom propovjednici Radosne Vjesti.

Zivan Bezić, svećenik, profesor filozofije na Višoj teološkoj školi u Splitu, erudit koji se je istakao u nasoj javnosti s nekoliko vrlo zapaženih publicističkih radova (knjiga Pastoralni rad — Split 1970), suradnik u našim teološkim revijama i svjedok križa Kristova u punom smislu te riječi, jer je četiri godine sproveo u zloglasnom logoru smrti u Mathausenu, poklanja svima onima koji osjećaju apostolski poziv, a u prvom redu *katoličkim laicima* knjigu koja bi ih trebala uvesti u suvremeni svijet apostolskog djelovanja i omogući im što uspješnije širenje Evanđelja. Danas kada se toliko govori o kršćanskoj dužnosti evangelizacije svijeta, ova knjiga se pojavljuje u pravom trenutku.

Knjiga je podijeljena u četiri dijela: *Prvi dio* obrađuje *pitanje apostolata* s etimološkog, povijesnog i suvremenog aspekta. Tu se susrećemo s vrlo zanimljivim mislima o poslanju i ulozi *laika* u suvremenoj Crkvi. Hrvatska riječ »svjetovnjak«, za koju se s pravom zalaže autor, pogađa temeljnu crtu laikata, jer »laik je kršćanin vjerski angažiran u svijetu« (str. 25). *Drugi dio* knjige prikazuje nam razne oblike apostolata. Zanimljive su misli o nekim crkvenim i vrlo popularnim službama, na pr. kumova, ali koji su ostali bez prave pršćanske osmišljenosti. Prijatelj, učitelj, direktor i odbornik, roditelj i odgojitelj, svi su oni pozvani da budu apostoli svoje sredine. Mogućnosti su velike. Drugi vatikanski sabor otvorio je u Crkvi širom vrata za apostolat svjetovnjaka. Crkveni odbori i župska pastoralna vijeća svakom vjerniku nuđaju velike mogućnosti djelovanja. U Crkvi nitko nije nevažan. Pisac nam predstavlja i nekoliko najnovijih oblika apostolata u Crkvi. *Treći dio* obrađuje dva glavna područja života u kojima se odvija apostolat svakog kršćanina: Crkva i svijet (str. 93—170). To su najljepše stranice knjige. Poziv kršća-

nima da izađu iz svojih geta na ulice i trgove svoga grada i da javno svjedoče za svoju vjeru. Svatko će u tim recima naći svoje mjesto, poticaj i upute za rad. *Četvrti i posljednji dio* knjige govori o načinu, metodi, kako doći do cilja. To su praktične upute za naše susrete u svakidašnjici gdje moramo Evanđelje svjedočiti riječju i djelom.

Možda će mnoge čitatelje smetati, i to s pravom, potpuno skolastički pristup temi, rasporedu gradiva i terminologiji. Autor misli i piše na način, koji nam nameće zaključak da se radi o školskom priručniku, o skriptama, doduše vrlo vrijednim i korisnim, ali ipak o knjizi namijenjenoj studentima. A to je šteta! Takav način pisanja, bojim se, ne će oduševiti čovjeka današnjice i vrlo aktualnu i zanimljivu problematiku apostolata u Crkvi i u svijetu ne će učiniti privlačnom širem krugu čitatelja. Pomalo smeta što citati u »fusnotama« nisu prevedeni. Vrlo je međutim pohvalno što je autor na kraju svakog dijela knjige naveo »bilnu literaturu i tako omogućio svima onima koje navedena problematika zanima njezino dublje izučavanje. Pohvalno je također što je autor veliko mnoštvo podataka znao dobro rasporediti i uklopiti ga u zaokruženu cjelinu.

Krist je poslao svoje učenike u svijet da budu Njegovi svjedoci. Na tom poslanju temelji se i naše poslanje. A tko će ovom svijetu pokazati Istinu, ako ne onaj koji živi u svijetu, djeluje na svom radnom mjestu, u krugu svoje obitelji, među ljudima, usred mase? Izdvojimo li se iz svoje životne sredine postajemo za apostolat nemoćni. Zato je zadaća svijtu koji su u svijetu da rade za svijet, za bolji i sretniji svijet, koji je otkupljen tragedijom Velikog Petka i zato tako dragocjen. Tu razapetu Ljubav navješćivati zadaća je apostola. Autor je knjizi dao naslov »Tko je apostol?«. Njezin naslov mogao bi glaziti i »Svi smo mi apostoli«, jer smo svi pozvani da svoje kršćansko poslanje živimo i propovijedamo.

Juraj KOLARIĆ

MARULIĆ I (1973). Časopis za književnost i kulturu. Izdavač Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda.

Ovim brojem hrvatska književna revija »Marulić« ulazi u šestu obljetnicu svog postojanja i djelovanja. Nije mnogo, ali je značajno. Tražeći još uvijek svoje mjesto pod suncem u našem društvu, revija sve više osvaja srca čitatelja željnih lijepe riječi, pjesničkih nadahnuća i životnih ohrabrenja nadahnutih vedrom kršćanskom nadom. I ona se nameće neusiljeno. Svojom skromnošću i jednostavnošću.

Ovaj je broj posvećen uspomeni nekih velikana naše pisane riječi. *Kamilo Križanić* nam govori o nepravedno prešućivanom, nepriznatom književnom opusu *Dure Sudete* u povodu sedamdesete obljetnice pjesnikova rođenja (str. 1—3). Pretjerano naglašavanje »biografske« ličnosti »ide na štetu umjetničke ličnosti koja je jedino važna (...) za doživljavanje umjetničkih ostvarenja« — pravilno zaključuje K. Križanić (str. 1). Sudeti nije potrebna nikakva rehabilitacija. On je pravi umjetnik i njegova djela dovoljno glasno govore za njega. Ne koje smeta njegovo religiozno uvjerenje! Zar je to grijeh? Zar svi oni »—izmi« kojima su se klanjali toliki ljudski umovi tražeći odgovore na svoje životne sumnje i svi današnji pokušaji tolikih tzv. progresivnih stvaratelja na području kulture koji i te kako glasno i ponosno ispovijedaju svoj Credo raznim ljudskim veličinama ai ideologijama, zar je sama ta činjenica dovoljna da se njihovo umjetničko djelo proglašuje neumjetničkim i neknjiževnim? Sudeta je pjesnik bola i umiranja. Taj »čemerni grešnik«, kako se je običavao nazivati, svoje je smirenje očekivao samo u Bogu. Njegove stihove kao i njegovu dušu mogu razumjeti samo oni koji, poput Sudete, imaju veliko srce puno vjere i dušu koja čezne za vječnošću.

Ivan Bošković (str. 4—8) opisuje svoje susrete s pjesnikom, pripovjedačem i dramskim stvarateljem *Josipom Kosorom* (1879—1961) rođenim Dalmatincem koji je sav srastao sa slavonskom sredinom, s piscem »Optužbe«, »Crnih glasova«,